

ابن خلدون و آینده جهان مدرن

تألیف:

مهدی حبیب الهی

سرشناسه	: حبیب‌اللهی، مهدی، ۱۳۶۰
عنوان و نام پدیدآور	: ابن‌خلدون و آینده جهان مدرن/ تألیف مهدی حبیب‌اللهی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات شفاف، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۵۶ ص.
شابک	: ۵۰۰۰۰ روال-۶-۹۷۸-۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸ :
وضعیت فهرست‌یابی	: فیا
یادداشت	: چاپ قبلی: درجه نو، ۱۳۹۳.
بازداشت	: کتابنامه: ص. ۵۵-۵۶: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: ابن‌خلدون، عبدالرحمان بن محمد ۷۳۲-۸۰۸ق. -- دیدگاه درباره جامعه‌شناسی
موضوع	: Ibn Khaldun -- Views on sociology
موضوع	: ابن‌خلدون، عبدالرحمان بن محمد ۷۳۲-۸۰۸ق. -- نظریه درباره اقتصاد
موضوع	: Ibn Khaldun -- Views on economics
موضوع	: ابن‌خلدون، عبدالرحمان بن محمد ۷۳۲-۸۰۸ق. -- فلسفه تاریخ
موضوع	: Ibn Khaldun -- Contributions in the philosophy of history
رده‌بندی کنگره	: ۱۹۶/۴۰۱/۵۱۱۶ D
رده‌بندی دیویی	: ۳۰۲/۲۰۲۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۹۷۹۶۸۸

تهران، م. انقلاب، کارگر جنوبی، کوچه رشتچی، شماره ۱۵، واحد ۵

ابن خلدون و آینده جهان مدرن

نویسنده: مهدی حبیب الهی

ناشر شفاف

نوبت چاپ: او، ۱۳۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۷۱-۴۶-۶

فروش اینترنتی: سمت نو www.samteno.com

تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۲۱۲۸۱ - فکس: ۰۲۱-۸۹۷۸۵۵۶۶

همراه: ۰۹۳۶۰۹۳۶۸۸۸

info@shafaaf.com www.shafaaf.com

پیشگفتار

ابن خلدون به عنوان تاریخ نگار، جامعه شناس، مردم شناس و سیاست مدار عرب مسلمان قرن ۸ هجری قمری (۱۴ میلادی) شناخته شده است. او را بنیان گزار علم تاریخ، پیشگام علم عمران و پدر علم اقتصاد نیز نامیده اند. ابن خلدون در کتاب "مقدمه" اش سر رشته علوم را برای آیندگان پیش بینی کرده است که در قرن حاضر هریک از آن علوم به طور مجزا تبدیل به یک دانش جدایی نا پذیر از زندگی انسان ها شده اند. آنچه که در همه علوم، از علم عمران (جامعه شناسی) گرفته تا تاریخ، اقتصاد و سیاست و قضاوت، توسط ابن خلدون مشترک است؛ توجه ایشان به آینده بشر و پیش بینی تاثیر گذاری این علوم بر زندگی انسان ها است. ابن خلدون در تمامی این علوم به دنبال پیشگویی و تدوین آینده ای کامل برای انسان هاست. در این مقاله به دنبال شناسایی نظرات ابن خلدون پیرامون آینده جهان مدرن

و نحوه تاثیر گذاری علوم شناخته شده بالا بر زندگی بشر مدرن هستیم.

مقدمه:

توجه خاص ابن خلدون به مطالعه تاریخ با نگاهی جامعه شناسی، تأملات وی در تجربیات تاریخی و مبتنی ساختن آن بر اساس سبب و قوانین حاکم بر جامعه به ویژه تبیین علی پدیده های تاریخی و اجتماعی، وی را در کانون توجه جامعه شناسان و تاریخ دان قرار داده است. شیوه بیان و روشن بینی ابن خلدون در تاریخ به غدی است که برخی از صاحب نظران دیدگاه های وی را با پاره ای از بحث های علمی امروز نزدیک می دانند. همچنین، در بیان اندیشمندان مختلف، نوعی اجماع عام وجود دارد مبنی بر این که ابن خلدون از اندیشه های بزرگ برخوردار بوده است. به اعتقاد آرنولد توین بی «ابن خلدون گونه ای از فلسفه تاریخ را پایه ریزی نموده است که بی هیچ تردیدی در نوع خود مهم ترین کاری است که در مقایسه با هر اندیشه ای در هر زمان و

مکان دیگر انجام پذیرفته است». به علاوه «مقدمه» ابن خلدون به لحاظ محتوایی دارای ساختاری منسجم و از نظر صورت بندی، هرمی شکل است که اندیشه‌ای توسعه یافته، برخوردار از سازمان دهی در فصول، پاراگراف‌ها و در بخش‌های متعدد آن را در بر می‌گیرد.

ایرانی و تحلیل آرای ابن خلدون از آن جا ضروری است که می‌توان اثر برجسته وی «مقدمه» را به عنوان الگویی جدید از نوآوری فکری در چارچوب مبانی فرهنگ اسلامی به حساب آورد که در این از مقاطع پرآشوب تاریخ در جهان اسلام اتفاق افتاده است. اهمیت خاص این شیوه اندیشه در شرایط کنونی جامعه ایران که در گنج نظریه پردازی درباره الگوی ایرانی- اسلامی توسعه می‌باشد، روشن به نظر می‌رسد.

ابن خلدون به خاطر علایق شخصی یا هر دلیل دیگری رو به علومی آورد که دانستن آنها برای حکومتی (دولتی) پایدار الزامی بودند. الزام طرح هر یک از این دانش‌ها را که از

منظر ابن خلدون بررسی کنیم، به افقی (آینده ای) که او می اندیشیده پی می بریم. اگر چه شاید نتوانیم او را در پی مدینه فاضله بدانیم - چرا که ابن خلدون بسیار واقع بین بوده - اما او در منتهای طرح هر یک از این علوم به دنبال سعادت و آسایشی بوده که این علوم می توانسته اند برای آیندگان به همان آورد.

ثبت تاریخ شد آینده ای برای هم عصران نداشته باشد اما در بهره هایی که آیندگان از تاریخ می برند شکی نیست. ابن خلدون با مباحث جدیدی که در علم اقتصاد مطرح می کند این علم را به علمی قابل برنامه ریزی و محاسبه برای چند سال - و حتی چند نسل - تبدیل می کند. ابن خلدون علم عمران را بنیان نهاد. همان که ما امروزه جامعه شناسی می نامیمش. علمی که در پی شناخت مردمان و برخورد آنها با پدیده های مختلف در دوره های مختلف است. پیوسته همه این علوم بدون نگرستن به افقی دوردست (آینده) تنها دشوار که نشدنی بوده است. اما ابن خلدون اگر نگوئیم که سالها جلوتر از زمان خود می زیسته، سالها جلوتر از زمان

خود را می دیده و به دنبال کسب توان تحلیل وقایع اتفاق
نیفتاده بوده است.

۱- تاریخ و ابن خلدون

۴۰ سال قبل از میلاد مسیح، تفکر ارسطویی بر این مبنا بود
که: پول و فضیلت دو کفه یک ترازو هستند که در آن
افزایش ثروت باعث کاهش فضیلت می شود. جامعه
خوشبخت جامعه ای است که در آن فضلا و دانشمندان
بیشتر باشند. پول و ثروت باعث افول در فضیلت هر جامعه
می شود.» با ظهور حضرت مسیح به مدت سه قرن اروپا در
تب و تاب دیدگاه حضرت مسیح قرار می گیرد. قرن سوم تا
پانزدهم میلادی به منزله قرون وسطی یا قرون تاریکی فکر
و اندیشه و قرون حاکمیت کلیسا نامیده می شود. در این دوره
دیدگاه های علمی و اقتصادی و اجتماعی جایگاه ویژه ای داشتند و
تمایل هر ارزشی متکی به دیدگاه های کلیساها بر داشت.

«سن توماس آکویناس» بزرگترین فیلسوف قرون وسطی
است که وی را ارسطوی قرون وسطی نیز می نامند.